

CZU: 37.016:373.3:159.942

DOI: 10.36120/2587-3636.v41i3.174-183

PREVEDERI CURRICULARE ÎN ROMÂNIA ȘI R. MOLDOVA PRIVIND DEZVOLTAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE LA ELEVII DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Carmen Daniela OLARIU, profesor școlar pentru învățământul primar, România

<https://orcid.org/0009-0004-0376-7853>

doctorandă, UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat. Demersul cercetării a vizat studiul cadrului curricular din România și Republica Moldova privind orientarea spre dezvoltarea inteligenței emoționale la elevii din ciclul primar, încercând să surprindă modul în care valorile, finalitățile și competențele-cheie sunt transpuse în obiective și conținuturi cu relevanță socio-emoțională. Analiza documentelor de politici educaționale și a programelor disciplinare a demonstrat că, dincolo de diferențele de formulare și nivel de explicitare, ambele sisteme de învățământ cultivă empatia, autoreglarea, cooperarea și responsabilitatea socială prin prevederi transversale și prin recomandări metodologice disciplinare. În acest sens, curriculumul devine instrument de susținere a formării unei personalități armonioase, capabile să relaționeze constructiv și să se adapteze cerințelor societății contemporane.

Cuvinte-cheie: inteligență emoțională; curriculum; învățământ primar; competențe socio-emoționale; educație emoțională.

CURRICULAR PROVISIONS IN ROMANIA AND THE REPUBLIC OF MOLDOVA CONCERNING THE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract. The research aimed to investigate the curricular framework of Romania and the Republic of Moldova in relation to the development of emotional intelligence among primary school pupils, seeking to highlight how values, educational goals, and key competences are translated into objectives and content with socio-emotional relevance. The analysis of educational policy documents and subject-specific curricula revealed that, beyond differences in formulation and degree of explicitness, both systems foster empathy, self-regulation, cooperation, and social responsibility, both through transversal provisions and methodological recommendations. In this regard, the curriculum becomes an instrument for supporting the formation of a harmonious personality, capable of constructive relationships and adaptation to the demands of contemporary society.

Keywords: emotional intelligence; curriculum; primary education; socio-emotional competences; emotional education.

Dezvoltarea inteligenței emoționale la elevii din ciclul primar a devenit o prioritate în politica educațională a multor țări, inclusiv România și Republica Moldova. Studiile specialiștilor în pedagogia emoțională arată că abilitatea de a recunoaște, înțelege și gestiona emoțiile proprii și ale altora influențează direct reușita școlară și integrarea socială a copiilor [2, p.145]. În plus, cercetările relevă că dezvoltarea timpurie a competențelor emoționale reduce riscurile comportamentale și facilitează construirea relațiilor sănătoase între copii [10, p. 38].

În România, curriculumul național pentru învățământul primar include discipline dedicate și conținuturi transversale pentru formarea competențelor socio-emoționale. Exemplele practice din manualele de limba și literatura română pentru clasele III–IV, [4, pp. 12-15] permit elevilor să recunoască emoțiile personajelor și să reflecteze asupra propriilor reacții. În Republica Moldova, curriculumul național și ghidurile de implementare [3] [12] subliniază rolul disciplinei „Dezvoltare personală” în formarea autocunoașterii, autoreglării emoționale și a abilităților de comunicare la elevi.

Analiza curriculum-ului pentru *Limba și literatura română*, clasele I-IV din Republica Moldova [3] și a Programei școlare pentru disciplina *Limba și literatura română clasele a III-a - a IV-a* din România [11], în raport cu dezvoltarea inteligenței emoționale a elevilor din învățământul primar, reprezintă o etapă importantă în logica demersului cercetării, având menirea de a contura cadrul normativ și pedagogic în care se plasează conținuturile educaționale, oferind o imagine clară asupra orientărilor curriculare ce susțin dezvoltarea emoțională a copiilor. Curriculumul școlar, prin funcțiile sale reglatoare și strategice, este documentul oficial care exprimă intențiile educaționale ale sistemului de învățământ. Analiza competențelor, a tematicii și a valorilor incluse devine necesară pentru a înțelege modul în care se poate dezvolta inteligența emoțională în cadrul disciplinei Limba și literatura română. Examinarea comparată a curriculumului din România și Republica Moldova permite evidențierea elementelor comune și a diferențelor privind formarea dimensiunii emoționale a elevilor. Astfel, sunt vizate trei obiective majore: identificarea prevederilor curriculare explicite, scoaterea în evidență a elementelor implicite care susțin dezvoltarea emoțională și compararea celor două documente curriculare în perspectiva educației socio-emoționale.

În corespundere cu Cadrul de referință al Curriculumului Național din Republica Moldova [9], curriculumului național este abordat sistemic, ca metastructură, componentele căruia determină eficiența/calitatea învățământului (Fig. 1).

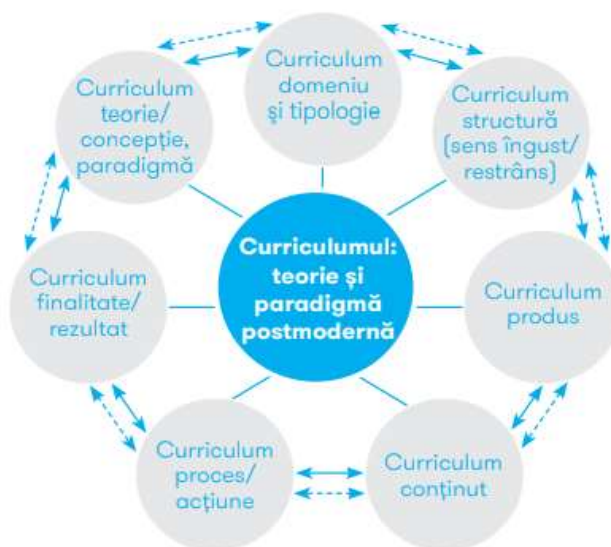

Figura 1. Curriculumul național ca sistem [8]

În cercetare ne interesează *curriculumul ca produs* ce vizează produsele curriculare concretizate în trei categorii de documente curriculare – *documente de tip reglator (de politici educaționale)*, *de tip proiectiv* și *de tip metodologic*. Documentele de politici curriculare stabilesc valorile fundamentale ale educației exprimând cel mai înalt nivel de angajament instituțional ce definesc direcțiile strategice privind dezvoltarea competențelor sociale. Se constată, că în aceste documente apar referințe explicite la inteligența emoțională, certificând angajamentul profund și clar al sistemului orientat în acest sens. Nivelul de asumare privind dezvoltării inteligenței emoționale în învățământul primar va fi determinat prin analiza valorilor și a finalităților în documentele de politici. În corespundere cu *Reperetele de proiectare, actualizare și evaluare a Curriculumului național, Cadrul de referință al curriculumului național* [11] aprobate prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării al României nr. 5765 din 15.10.2020, curriculumul are rol de catalizator la nivelul sistemului educațional având implicații asupra competențelor ce urmează a fi formate și asupra mediului de învățare. Opțiunea curriculumului național românesc este centrată pe formarea competențelor-cheie necesare dezvoltării durabile și a promovării mediului antreprenorial. Principalele repere de acțiune vizează un curriculum aplicat ce promovează un mediu de învățare eficient, starea de bine a elevilor, a profesorilor și orientarea demersurilor educaționale spre dezvoltarea cognitivă a elevilor în raport de interdependență cu dezvoltarea socio-emoțională a acestora [ibidem].

Viziunea Curriculumului național exprimă un angajament consecvent pentru dezvoltarea inteligenței emoționale, evidențiind importanța unor dimensiuni precum încrederea în sine, autonomia, cooperarea, comunicarea eficientă și asumarea responsabilității. Aceste elemente, alături de respectul pentru alteritate, echilibrul între sine și societate și valorificarea potențialului personal, definesc profilul unei personalități echilibrate emoțional și social integrate. Valorile și finalitățile promovate de curriculum – respect, perseverență, responsabilitate, integritate, reziliență, spirit critic, conștiință de sine, autoreglare emoțională, empatie, adaptabilitate și competențe sociale – subliniază orientarea sistemului educațional spre consolidarea educației socio-emoționale [ibidem, pp. 13-14].

Finalitățile sistemului educațional [11, p. 14], corelate cu cele opt competențe-cheie europene, promovează dezvoltarea personală, socială și capacitatea de a învăța să înveți. Acestea implică formarea conștiinței de sine, recunoașterea valorilor personale, dezvoltarea capacității de autoreglare emoțională, precum și consolidarea abilităților de relaționare empatică și cooperativă. Totodată, ele favorizează reflecția asupra propriului proces de învățare, stimulând responsabilitatea individuală și implicarea activă în comunitate.

Integrarea acestor finalități se realizează printr-o abordare transdisciplinară, care depășește granițele disciplinelor tradiționale și plasează dezvoltarea emoțională în centrul

educației. Această perspectivă confirmă existența unui angajament instituțional formal pentru cultivarea inteligenței emoționale, angajament ce poate fi transpus în practică încă din învățământul primar, prin activități derulate în cadrul tuturor disciplinelor, inclusiv Limba și literatura română.

Profilul de formare al absolventului de clasa a IV-a [11, p. 64] din Curriculumul Național românesc include o gamă largă de competențe sociale. Din perspectiva scopului analizei de curriculum „*competențele sociale și civice*” sunt relevante, referindu-se la interesul pentru *autocunoaștere, respectarea diversității, asumarea de roluri și responsabilități*, acestea contribuind la dezvoltarea *autocontrolului, a empatiei, conștiinței sociale și a abilităților de relaționare*. Competența „*a învăța să înveți*” include: *perseverența, concentrarea, autoreglarea și autoevaluarea*, componente intrinseci ale autoreglării emoționale. Competențele sociale (*inițiativă, creativitate și angajament antreprenorial*) și cele referitoare la sensibilizarea culturală și exprimarea artistică favorizează exprimarea emoțiilor și consolidarea identității culturale demonstrând faptul că dezvoltarea inteligenței emoționale este transversală, promovată sistematic prin exigențe la nivelul profilului de formare al elevului din ciclul primar (Tab. 1).

Tabelul 1. Asumarea curriculară privind dezvoltarea inteligenței emoționale (profilul absolventului clasa a IV-a, România)

Criteriu analizat	Indicatori ai angajamentului	Exemple din document
Exprimarea și recunoașterea emoțiilor	Exprimarea emoțiilor în limbaj oral/scris; identificarea emoțiilor în comunicare	„Exprimarea unor gânduri, păreri, emoții”; „Identificarea de fapte, opinii, emoții...”
Autocunoaștere și autoreglare	Interes pentru înțelegerea sinelui; perseverență; autoevaluare	„Manifestarea interesului pentru autocunoaștere”; „Concentrarea atenției, verificarea propriei activități”
Empatie și relaționare socială	Respect pentru diversitate, cooperare, comunicare, asumare de roluri	„Respectarea diversității”, „Participarea la interacțiuni verbale”, „Cooperare cu ceilalți”
Angajament și responsabilitate	Inițiativă, implicare, asumarea de responsabilități în contexte reale	„Asumarea unor roluri și responsabilități”, „Inițiativă, angajament în realizarea unor obiective”
Exprimare artistică și culturală	Exprimarea emoțiilor prin creații, participare la activități culturale	„Exprimarea bucuriei de a crea”; „Participarea la proiecte culturale, artistice, sportive”

Cadrul de referință al Curriculumului Național din Republica Moldova (CRCN) [9], prezintă o structură și abordare ușor diferită de documentul omolog românesc, conturează o viziune holistică asupra educației, definită prin idealul educațional și prin sistemul competențelor-cheie (transversale). Prin idealul educațional din Codul Educației, învățământul din R. Moldova aspiră la formarea unei personalități autonome și deschise, „*cu spirit de inițiativă, capabilă de autodezvoltare*” [1], care deține cunoștințe necesare pe

piața muncii, independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural. Idealul educațional promovează calități socio-emoționale precum încrederea în sine, autonomia și respectul pentru diversitate, ceea ce confirmă că inteligența emoțională este implicit parte a profilului absolventului. Deși termenul nu apare explicit, documentele curriculare denotă un angajament ridicat pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale prin obiective și finalități educaționale care includ atitudini pozitive, autocontrol, empatie, cooperare și responsabilitate civică. Aria „Consiliere școlară și dezvoltare personală” asigură cadrul normativ pentru abordarea dimensiunii emoționale, iar profilul elevului evidențiază autocunoașterea, adaptabilitatea și reflecția, demonstrând o orientare clară spre formarea unei personalități echilibrate și responsabile [8, p. 52].

CRCN abordează explicit competențele socio-emoționale, menționând obiective legate de gestionarea emoțiilor, empatie și comunicare eficientă [ibidem, p. 5]. Totuși, lipsa unor indicatori și standarde clare, precum și absența unor module dedicate, arată că nivelul de angajament rămâne moderat și incipient, orientat mai degrabă spre valori transversale decât spre o strategie curriculară bine definită. Documentul menține o deschidere spre integrarea competențelor emoționale, dar fără directive concrete, ceea ce relevă un potențial de dezvoltare ulterioară în politicile și programele educaționale.

Tabelul 2. Analiza comparată a CRCN din România și Republica Moldova

Criterii de analiză	România (CRCN 2020)	Republica Moldova (CRCN 2017)
1. Formularea angajamentului	Explicit: stare de bine, socio-emoțional, empatie, autoreglare	Implicit: formarea caracterului, autocunoaștere, valori morale
2. Prezența termenului „inteligență emoțională”	Nu apare, dar se reflectă în competențe-cheie	Nu apare clar
3. Nivel de integrare în profilul absolventului	Înalt – profilul cuprinde empatie, comunicare, colaborare	Redus – accent pe valori generale, fără mențiuni afective specifice
4. Tipul angajamentului	Modern, cu referințe la neuroștiințe și educație holistică	Tradițional, cu accente filosofice și axiologice
5. Valoare operațională	Mare – direcții clare pentru implementare în școli	Medie – necesită dezvoltare metodologică și instrumente
6. Recomandare-cheie	Consolidarea prin instrumente și formare continuă	Explicația conceptului și definirea unor competențe emoționale

Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova este parte componentă a Curriculumului Național și reprezintă un document reglator și un act normativ prevăzut pentru a fi implementat în procesul educațional în clasele primare. Scopul Curriculumului pentru învățământul primar constă în valorificarea politicilor educaționale la nivelul învățământului primar [3]. În cadrul conceptual al curriculumului pentru învățământul primar [ibidem], curriculumul este definit ca „un sistem de concepte, procese, produse și finalități” care vizează dezvoltarea copilului, orientat către „atingerea finalităților învățării la cele mai înalte standarde de performanță permise de posibilitățile

lor individuale”, fapt care susține implicit nevoia de a dezvolta dimensiunea afectiv-emoțională a acestuia. Finalitățile educației sunt plasate în centrul procesului curricular și devin criterii esențiale pentru alegerea conținuturilor, a strategiilor de instruire și a metodelor de evaluare. Astfel, printre aceste finalități sunt regăsite valori și comportamente specifice inteligenței emoționale, cum ar fi empatia, autoreglarea, comunicarea asertivă sau cooperarea, și curriculumul devine un instrument activ de formare a acestei dimensiuni. Chiar și în absența unor mențiuni explicite, finalitățile pot fi interpretate ca direcții de acțiune favorabile dezvoltării inteligenței emoționale, în măsura în care ele sunt transpuse adecvat în practica didactică.

Sistemul competențelor-cheie (denumite și competențe transversale sau transdisciplinare) reprezintă *„expresia opțiunilor politicilor educaționale pentru tipul de personalitate care se propune a fi format”* [3, p. 11]. Curriculumul național, aliniat la recomandările europene, specifică nouă competențe-cheie, între care se regăsesc explicit competențele sociale și civice. Prezența acestora în lista competențelor de bază reflectă importanța acordată abilităților socio-emoționale (empatie, cooperare, responsabilitate civică etc.) ca rezultate așteptate ale parcursului școlar, transversalitatea fiind apreciată ca trăsătură esențială a competențelor-cheie prin „traversarea diferitelor sfere ale vieții sociale și a frontierelor disciplinare”.

Profilul de formare al absolventului din învățământul primar este structurat în baza a patru atribute generice ale viitorilor cetățeni, detaliate prin descriptori comportamentali și atitudinali. Examinăm principalele dimensiuni (*empatie, autocunoaștere, autoreglare, exprimarea emoțiilor, cooperare, responsabilitate socială, respect pentru diversitate, ascultare activă*). Curriculumul național promovează implicit și explicit empatia, întrucât profilul absolventului cere ca elevii „să manifeste respect și grijă pentru cei din jur” și „interes pentru problemele persoanelor aflate în dificultate” [ibidem, pp. 12-13]. Aceste formulări indică dezvoltarea capacității de a înțelege și de a răspunde la emoțiile și nevoile altora, trăsături ale empatiei. În plus, interesul pentru drepturile altora și participarea la viața comunității sugerează compasiune și responsabilitate față de semenii, relevante elemente ale inteligenței emoționale.

Profilul absolventului presupune dezvoltarea autocontrolului emoțional și comportamental, ceea ce se reflectă în idealul educațional orientat spre formarea unei persoane „capabile de autodezvoltare” și cu „independență de opinie și acțiune”. Aceste trăsături implică gestionarea eficientă a emoțiilor, motivațiilor și comportamentelor, elemente definitorii pentru o personalitate matură și responsabilă. Elevilor li se solicită să ia decizii apelând la opinii și sfaturi, fapt ce exprimă capacitatea de reflecție înaintea acțiunii și control de sine în situații variate de viață. Totodată, accentul pus pe abilitatea de „a manifesta atenție și concentrare în procesul de învățare” [3, p. 13] confirmă rolul disciplinei emoționale în susținerea performanței școlare.

Capacitatea de a colabora eficient cu ceilalți reprezintă o altă componentă majoră a IE, regăsită explicit în profilul absolventului. Elevii sunt formați ca „persoane active și proactive” care „participă cu interes la activități comune cu semenii lor” și „manifestă dorința de a-și ajuta colegii”. Totodată, se așteaptă ca ei „să solicite și să ofere ajutor la rezolvarea problemelor” învățării sau vieții cotidiene. Se pune accent pe spiritul de echipă, abilități de lucru în grup și comunicare interpersonală, elemente esențiale ale cooperării. Disciplinele școlare trebuie să ofere contexte în care elevii să exerseze cooperarea prin rezolvarea de sarcini în echipă și abilitățile de relaționare.

Profilul absolventului, așa cum este descris în Curriculumul național, reflectă angajamentul pentru formarea cetățenilor responsabili și implicați civic, ceea ce presupune atât cunoașterea valorilor civice, cât și asumarea responsabilităților în comunitate. Din perspectivă emoțională, această dimensiune este legată de empatie, altruism și preocuparea pentru binele comun. Elevii sunt orientați să participe la activități sociale și culturale, să se implice în voluntariat și să manifeste reflecție asupra propriilor emoții, abilități și limite, consolidând conștientizarea de sine. Curriculumul promovează, de asemenea, respectul pentru diversitate și dialogul intercultural, accentuând interesul și respectul pentru valorile altor persoane și pentru tradiții în diversitatea lor culturală. Toate aceste prevederi confirmă faptul că dimensiunile inteligenței emoționale precum empatia, cooperarea, autocunoașterea, autoreglarea sunt integrate în mod transversal în profilul dezirabil al absolventului.

Documentul-cadru precizează că fiecare disciplină contribuie la formarea competențelor-cheie, competențele specifice derivând din cele generale și transversale. Prin această abordare, elemente precum empatia, cooperarea, autoreglarea și respectul sunt transpuse în conținuturile fiecărei discipline. Reforma curriculară din 2018 a consolidat acest proces, introducând secțiuni de valori și atitudini în programele disciplinare. Astfel, fiecare programă școlară devine un instrument concret de cultivare a inteligenței emoționale, transformând profilul absolventului dintr-o declarație teoretică într-un reper practic pentru formarea elevilor.

Pentru a sintetiza legătura dintre dimensiunile inteligenței emoționale și prevederile conceptuale identificate în Curriculumul Național, prezentăm următorul tabel:

Tabelul 3. Dimensiuni ale inteligenței emoționale în Curriculumul Național al R. M.

Dimensiuni ale inteligenței emoționale	Prevederi în Curriculumul Național (1.2. Sistemul de competențe pentru învățământul primar, p. 11-13)
Empatia (capacitatea de a înțelege și împărtăși emoțiile altora)	– „manifestă respect și grijă pentru cei din jur” și „manifestă interes pentru problemele persoanelor aflate în dificultate” (evidențiază grija față de ceilalți și compasiunea pentru cei aflați în nevoie).
Autoreglarea (autocontrolul	– „personalitate... capabilă de autodezvoltare... [cu] independență de opinie și acțiune” (subliniază autonomia și stăpânirea de sine);

emoțional și comportamental)	– „ <i>manifestă atenție și concentrare în procesul de învățare</i> ” (dezvoltarea controlului atenției și perseverenței).
Exprimarea emoțiilor (comunicarea adecvată a propriilor sentimente)	– „ <i>își exprimă/împărtășesc cu alții satisfacția și bucuria pentru succesele obținute</i> ” (încurajează manifestarea și comunicarea emoțiilor pozitive în raport cu ceilalți); – „ <i>își expun liber și cu încredere ideile</i> ” (sugerează exprimarea sinceră a gândurilor și, implicit, a trăirilor într-un mod asertiv).
Cooperarea (lucrul în echipă și susținerea reciprocă)	– „ <i>participă cu interes la activități comune cu semenii lor</i> ” și „ <i>manifestă dorința de a-și ajuta colegii</i> ” (promovează implicarea activă în colaborare și ajutorul reciproc între elevi); – „ <i>solicită și oferă ajutor la rezolvarea [problemelor]</i> ” (elevii învață să coopereze eficient).
Responsabilitatea socială (implicare civică și altruism)	– „ <i>se implică în activități de voluntariat</i> ” (ilustrează asumarea de responsabilități în folosul comunității, altruismul activ); – „ <i>demonstrează interes și participă la evenimente culturale și sociale din școală și din comunitate</i> ” (evidențiază participarea civică și interesul față de viața socială, semn de responsabilitate și empatie la nivel social).
Conștientizarea de sine (autocunoașterea punctelor forte și slabe, imagine de sine realistă)	– „ <i>își cunosc și apreciază punctele forte și domeniile care necesită dezvoltare</i> ” (cere elevilor reflecție asupra propriei persoane, recunoașterea propriilor calități și limite – definitoriu pentru autocunoaștere); – „ <i>cunosc domeniile în care au nevoie de sprijin în procesul de învățare; solicită sprijinul necesar</i> ” (elevii își conștientizează nevoile de îmbunătățire și acționează în consecință, ceea ce indică un nivel de conștientizare de sine și responsabilitate pentru propria dezvoltare).
Respectul pentru diversitate (toleranță, aprecierea diferențelor culturale și de opinie)	– „ <i>manifestă interes și respect pentru valorile și opiniile altor persoane</i> ” și „ <i>cunosc... tradițiile... în diversitatea lor culturală</i> ” (subliniază aprecierea diversității de opinii și a patrimoniului multicultural, formând toleranța și respectul față de diferențe).
Ascultarea activă (atenția și disponibilitatea de a înțelege activ)	– „ <i>manifestă atenție și interes pentru opiniile altor persoane</i> ” (accentuează importanța ascultării atente a interlocutorilor, esențială în comunicarea empatică); – „ <i>știu să pună întrebări pentru a înțelege mai bine o informație, pentru a-și forma o opinie</i> ” (indică capacitatea de a asculta activ și de a clarifica mesajele prin întrebări, ceea ce susține o comunicare eficientă).

Curriculumul Național al Republicii Moldova integrează dimensiunile socio-emoționale sub formă de valori, atitudini și comportamente transversale, care se regăsesc în toate disciplinele. Documentul demonstrează un angajament explicit pentru dezvoltarea inteligenței emoționale, vizibil de la nivelul idealului educațional și al competențelor-cheie până la profilul absolventului, unde sunt promovate empatia, autonomia, cooperarea și autoreglarea, ce se reflectă în competențele specifice și în strategiile didactice, care pun accent pe interacțiune și învățare socio-emoțională.

În cadrul disciplinei Limba și literatura română, curriculumul pentru ciclul primar include formulări clare privind atitudini precum atenția, autocontrolul, conduita autonomă și respectul pentru opiniile celorlalți [3, pp. 18-25], fiind promovată colaborarea în echipă

ca metodă de lucru, fapt ce confirmă accentul pus pe empatie, cooperare și autoreglare încă din primii ani de școală.

În concluzie menționăm că prevederile curriculare din România și Republica Moldova arată că dezvoltarea inteligenței emoționale reprezintă o direcție importantă în formarea elevilor din învățământul primar. Documentele educaționale includ valori, competențe și obiective care pun accent pe empatie, autoreglare, cooperare și responsabilitate socială, conturând profilul unui absolvent echilibrat și responsabil. Chiar dacă gradul de explicitare și modalitățile de implementare diferă, ambele sisteme promovează transversal integrarea dimensiunilor socio-emoționale în procesul educativ, reflectă angajamentul de a pregăti elevi capabili să relaționeze armonios, să gestioneze emoțiile și să se adapteze la cerințele societății contemporane, ceea ce reclamă și consolidarea formării cadrelor didactice, precum și dezvoltarea unor instrumente clare de evaluare a acestor competențe.

Bibliografie

1. Codul Educației al Republicii Moldova. Publicat: 24-10-2014 în Monitorul Oficial Nr. 319-324 art. 634. *Versiune în vigoare din 14.01.19 în baza modificărilor prin LP269 din 23.11.18 MO 467-479 din 14.12.18 art. 794.* [online] [citat 10.07.2025]. Disponibil: <https://www.legis.md>
2. COJOCARU – BOROZAN, M., BUSHNAQ, T., ȚURCAN - BALȚAT L., ȘOVA T., ZAGAIEVSCHI C., ANDRONE S. *Glosar: român - englez - rus - francez - italian: Pedagogia culturii emoționale*. București: Ed. Moroșan, 2017. 465 p. ISBN 978-606-626-104-3.
3. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. *Curriculum național/învățământul primar*. Coord. A. Cutasevici et al., 2018. 212 p. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_05.09.2018.pdf
4. DUMITRESCU, I., CIOBANU, N., MOLAN, V. *Limba și literatura română: manual pentru clasa a III-a*. București: CD Press, 2021. 156 p. ISBN 978-606-528-549-1.
5. DUMITRESCU, I., CIOBANU, N., MOLAN, V. *Limba și literatura română: manual pentru clasa a IV-a*. București: CD Press, 2021. 164 p. ISBN 978-606-528-550-7.
6. DYKA, N., GLAZOVA, O. The development of emotional intelligence as an important component of language teaching in general secondary education institutions. In: *Scientific Papers of Berdiansk State Pedagogical University Series Pedagogical Sciences*. 2019, 1(3), pp. 105–112 [citat 03.08.2024]. Disponibil: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2019-1-3-105-112>

7. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Aprobă la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018). Chișinău: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, 2018. 272 p.
8. GUȚU, V., BUCUN, N., GHICOV, A. et al. *Cadrul de referință al curriculumului național*. Chișinău: Lyceum, 2017. 104 p. ISBN 978-9975-3157-7-7.
9. MARIN, M., NICULCEA, T. *Limba și literatura română: Manual pentru clasa a 4-a*. Ed. a 4-a, actualizată. Chișinău: Cartier, 2020 (Combinatul Poligrafic). 144 p. ISBN 978-9975-79-896-9.
10. PĂTRAȘCU, D., TOCAN, M. *Copii fericiți – adulți de succes. Inteligența emoțională se învață. Ghid metodologic de bune practice*. Editura Sfântul Ioan, 2017. 218 p. ISBN 978-606-8860-46-6.
11. *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*, aprobat prin ordin al Ministrului Educației și Cercetării nr. 5765 din 15.10.2020 [online] [citat 10.07.2025]. Disponibil: https://www.isj.tm.edu.ro/public/data_files/specializari/fisier-2435.pdf.
12. ȘOVA, T., PAREA, A. *Dezvoltarea emoțională a elevilor claselor primare: Ghid metodologic pentru cadre didactice și părinți*. Bălți: Tipografia din Bălți, 2020. 110 p. ISBN 978-9975-3478-4-6.

Recepționat / Received: 03.09.2025

Acceptat / Accepted: 29.09.2025

Email: dianaolariu2007@yahoo.com